שיעור 1: צריך או רוצה?

נושא: צריך או רוצה? קונים ומקבלים עודף · **מיומנות מרכזית:** מיון לפי קריטריון וקבלת החלטה · **כלי עבודה מרכזי:** שני סלים: "צריך" ו"רוצה" · 45 דקות

עיגון: מולדת, חברה ואזרחות כיתה ב׳ – "השינויים בבית ובסביבתו – רוצה או צריך? (צרכנות נבונה)" ו"מעדיפים או צריכים?" (משרד החינוך); מתמטיקה – חיסור עד 100.

מטרות

- התלמידים יסבירו מה ההבדל בין צורך לרצון.
- התלמידים ימיינו מוצרים מחיי היום־יום לצורך ולרצון וינמקו.
- התלמידים יבחרו מה קונים קודם כשיש מעט כסף.

חומרים: תמונות מוצרים (לחם, נעליים, משחק מחשב, מברשת שיניים, ממתק, מעיל), שני סלים מקרטון עם הכיתוב "צריך" ו"רוצה".

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
7 דק׳	**פתיחה**	צופים בסרטון "קנייה חכמה: צריך או רוצה?" (פעמונים). שאלה: מה ההבדל בין משהו שאני צריך למשהו שאני רוצה?
13 דק׳	**התנסות**	בקבוצות: ממיינים כרטיסי מוצרים לשני הסלים. כל קבוצה מסמנת כרטיס אחד שהיה קשה למיין.
10 דק׳	**המשגה**	צורך = בלעדיו קשה לחיות טוב (אוכל, בגדים, בריאות). רצון = נעים שיהיה, אבל אפשר בלי. דנים בכרטיסים הקשים: מעיל חם – צורך; מעיל שלישי – רצון.
10 דק׳	**יישום**	משחק המיון במסך ומשימה 1 בדף העבודה: יש לי 20 ₪ – מה אקנה קודם?
5 דק׳	**סיכום**	כל ילד משלים: "לפני שאני קונה, אני שואל את עצמי ___".

התאמה: תמיכה: 6 כרטיסים ברורים בלבד. העשרה: למצוא מוצר שהוא צורך לאדם אחד ורצון לאדם אחר.

מדד הצלחה: התלמיד ממיין 6 מוצרים ומנמק 2 מהם.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד מחליט מה הוא קונה קודם ומנמק את הבחירה. חקר רב תחומי – מולדת (צרכנות נבונה), מתמטיקה (חישוב עודף) ותכנון ארנק עם תאים בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – שיחה על יושר בעודף ועל ההבדל בין מה שצריך למה שרוצים.

שיעור 2: הקופה של הכיתה – כמה עודף?

נושא: צריך או רוצה? קונים ומקבלים עודף · **מיומנות מרכזית:** חיסור כהשלמה · **כלי עבודה מרכזי:** קופה, מטבעות מצוירים וקו מספרים · 45 דקות

עיגון: מולדת, חברה ואזרחות כיתה ב׳ – "השינויים בבית ובסביבתו – רוצה או צריך? (צרכנות נבונה)" ו"מעדיפים או צריכים?" (משרד החינוך); מתמטיקה – חיסור עד 100.

מטרות

- התלמידים יחשבו עודף מ־20 ₪ ומ־50 ₪.
- התלמידים ישתמשו בהשלמה (מ־13 עד 20) כדרך לחישוב עודף.

חומרים: תוויות מחיר, שטרות ומטבעות מצוירים, קו מספרים 0–50 על הרצפה.

מהלך

זמן	שלב	מה עושים
5 דק׳	**פתיחה**	קניתי מחברת ב־13 ₪ ונתתי שטר של 20 ₪. נשער: כמה עודף אקבל?
15 דק׳	**התנסות**	"קופה בכיתה": המוכר מחזיר עודף בהשלמה – אומר "13... 15 (2 ₪)... 20 (5 ₪)". קופצים על קו המספרים כדי לבדוק.
10 דק׳	**המשגה**	עודף = מה ששילמתי פחות המחיר. אפשר לחשב בחיסור (20 − 13) או בהשלמה (מ־13 עד 20).
10 דק׳	**יישום**	משחק "קופה ועודף" במסך ומשימה 2 בדף העבודה.
5 דק׳	**סיכום**	למה חשוב לבדוק את העודף? מה עושים אם קיבלנו עודף גדול מדי? (מחזירים – יושר).

התאמה: תמיכה: עודף רק מ־10 ₪ ומ־20 ₪. העשרה: עודף מ־50 ₪ ומ־100 ₪.

מדד הצלחה: התלמיד מחשב נכון עודף ב־3 קניות.

🎯 **העיקרון הפדגוגי בשיעור:** אחריות אישית – כל תלמיד מחליט מה הוא קונה קודם ומנמק את הבחירה. חקר רב תחומי – מולדת (צרכנות נבונה), מתמטיקה (חישוב עודף) ותכנון ארנק עם תאים בחדר ה-STEM. מעורבות חברתית וסביבתית – שיחה על יושר בעודף ועל ההבדל בין מה שצריך למה שרוצים.

תשובות למורה – כיתה ב׳

דף העבודה

1. צריך: לחם, מברשת שיניים, מעיל לחורף, מים, מחברת. רוצה: משחק מחשב, סוכרייה, בובה חדשה.
2. תשובה פתוחה; עדיפות ללחם (צורך). דוגמה: לחם + מחברת = 15 ₪, נשארו 5 ₪.
3. 7 ₪, 4 ₪, 18 ₪, 26 ₪.
4. מחזירים – יושר.

משימות פתוחות ורפלקציה – אין תשובה אחת.

השאלון באתר

1. מה מהדברים האלה הוא צורך? – **לחם**
2. מה מהדברים האלה הוא רצון? – **מדבקות נוצצות**
3. קניתי ב־15 ₪ ונתתי 20 ₪. כמה עודף? – **5 ₪**
4. קניתי ב־32 ₪ ונתתי 50 ₪. כמה עודף? – **18 ₪**
5. קיבלתי עודף גדול מדי. מה עושים? – **מחזירים למוכר**

🛠️ STEM

מתכננים ארנק עם תאים: לכל סוג מטבע תא משלו, כדי שיהיה קל לתת עודף. משרטטים, גוזרים במכונת החיתוך מקרטון או מלבד, ובודקים: כמה שניות לוקח לתת עודף של 7 ₪ עם הארנק החדש ובלעדיו?

בטיחות: מכונת החיתוך והמדפסת – רק בהשגחת מבוגר.

🎬 סרטון

קנייה חכמה: צריך או רוצה? – פעמונים (YouTube): https://www.youtube.com/watch?v=pufkiEAx3zk

מקורות

- חינוך פיננסי יסודי – מרחב פדגוגי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/financial-education/junior-high/enrichment/financial-education-elementary/
- חינוך פיננסי – מולדת, חברה ואזרחות יסודי, משרד החינוך: https://pop.education.gov.il/tchumey_daat/moledet_hevra_ezrahut/yesodi/noseem_nilmadim/hinuch_pinansi/
- פעמונים – חינוך פיננסי בבתי הספר: https://www.paamonim.org/he/financial_education/
- "כסף קטן" – ספרוני חינוך פיננסי לילדים, בנק ישראל: https://www.boi.org.il/information/community-relations/small-moneyar/